

Funkcjonowanie Narodowych Sił Rezerwowych – bilans doświadczeń ostatnich pięciu lat

W artykule przedstawiono ogólną ocenę wybranych aspektów funkcjonowania Narodowych Sił Rezerwowych (NSR). Podstawą do interpretacji są wyniki badań socjologicznych dotyczące motywów młodych ludzi wstępujących do NSR oceny formacji w trakcie trwania służby przygotowawczej.

Obecna organizacja polskich sił zbrojnych zakłada utrzymanie regularnych wojsk o zdolnościach ekspedycyjnych oraz sił rezerwowych, gotowych do pełnienia służby czynnej w przypadkach uzasadnionych potrzebami obronnymi państwa, potrzebami sił zbrojnych lub zarządzania kryzysowego. Zawieszenie w 2010 r. obowiązku zasadniczej służby wojskowej nie oznacza, że obywatele stracili zdolność jej odbywania. Wzorem innych państw NATO¹, Polska przystąpiła do tworzenia Narodowych Sił Rezerwowych w nowych warunkach prawnych, organizacyjnych i społecznych.

Polskie siły zbrojne stały się formacją w pełni zawodową. Powstał zatem problem szkolenia i gromadzenia rezerw osobowych, które są koniecznym uzupełnieniem i zapleczem militarnym systemu obrony państwa. Po roku 2010 jednostki wojskowe pozyskiwały kandydatów do służby zawodowej spośród służących w nich szeregowych i podoficerów służby zasadniczej. Po zakończeniu wcielania z poboru, forma takiej rekrutacji była niemożliwa.

Dlatego też, konsekwencją procesu profesjonalizacji polskich sił zbrojnych było właśnie utworzenie Narodowych Sił Rezerwowych. W zamyśle ustawodawców powinny one stanowić nową jakość w dziedzinie zarządzania kryzysowego i uzupełniania wojsk. Powstaje wobec tego pytanie, w jakim stopniu udało się ten cel zrealizować?

---

¹ Narodowe Siły Rezerwowe występują w większości państw członkowskich NATO, m.in. w: Wielkiej Brytanii, Francji i Kanadzie.

Motywy i oczekiwania wobec służby w NSR

Prawie pięcioletnie doświadczenie funkcjonowania NSR, skłania do kilku refleksji. Początkowo zakładano, że do formacji będą przyjmowani żołnierze rezerwy, przeszkoleni w obowiązujących formach służby wojskowej. W procesie rekrutacji szczególnie ważne dla kierownictwa MON – z uwagi na potrzeby wojska – było zainteresowanie ochotników posiadających specjalności i umiejętności niezwykle ważne dla funkcjonowania sił zbrojnych. Usiłowano więc pozyskać: lekarzy, inżynierów, techników, tłumaczy, prawników, analityków, informatyków, specjalistów działań psychologicznych oraz wszelkich innych specjalistów przydatnych z punktu widzenia obronności państwa. Okazało się jednak, że takich kandydatów jest niewiele, a poza tym, nie są zainteresowani odbyciem służby na zaproponowanych nowych warunkach. Tezę tę potwierdzają badania WBBS, co zostanie omówione w dalszej części artykułu.

Ponadto, hasło reklamujące Narodowe Siły Rezerwowe, brzmiące: „przez Narodowe Siły Rezerwowe do zawodowej służby wojskowej” zostało odczytane przez znaczną część społeczeństwa ankietowanych elewów jako możliwość wstąpienia od razu w szeregi zawodowej służby wojskowej. Można także sądzić, że prowadzona akcja promocyjna została zrozumiana przez badanych, jako reklama społeczna, której głównym celem było przekazanie informacji o warunkach, jakie należy spełnić, aby wstąpić do wojska. Natomiast sama służba w Narodowych Siłach Rezerwowych oraz służba przygotowawcza zostały zdefiniowane jako etap przejściowy, który przede wszystkim dawałby kwalifikacje potrzebne do zawodowej służby wojskowej. Należy także dodać, że pierwsze badania socjologiczne prowadzone przez Wojskowe Biuro Badań Społecznych przypadają właśnie na okres intensywnego propagowania tego hasła.

Niestety, jak okazało się, tylko nieliczni żołnierze zawodowi po ustaniu stosunku służbowego byli zainteresowani wstąpieniem w szeregi NSR. Taki stan w zasadzie utrzymuje się do dzisiaj, co potwierdzają badania uzyskane w bieżącym roku. Większość ankietowanych żołnierzy zawodowych (66%) nie jest zainteresowana służbą w tej formacji. Tylko co dziewiąty (11%) po zakończeniu zawodowej służby wojskowej bierze pod uwagę taką możliwość, a blisko co czwarty (23%) waha się przy podjęciu decyzji². Pięć lat wcześniej podczas przeprowadzonych w 2010 r. przez CBOS badań wśród żołnierzy rezerwy zainteresowanych było 14%, a 35% deklarowało chęć wstąpienia w szeregi NSR w zależności od kwoty wynagrodzenia przysługującego żołnierzowi za dzień ćwiczeń³.

---

² G. Predel, Ł. Kiciński, *Wybrane aspekty służby wojskowej w kontekście zmian strukturalnych SZ RP*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2014.

³ Badanie zrealizowało Centrum Badania Opinii Społecznej w dniach 18–31 maja 2010 r., na zlecenie Ministerstwa Obrony Narodowej, na reprezentatywnej (kwotowej) próbie 700 mężczyzn, będących żołnierzami rezerwy.

Wobec tych faktów, świadczących o dosyć sceptycznej postawie potencjalnych kandydatów do Narodowych Sił Rezerwowych, nasuwa się pytanie, jak była przez nich postrzegana instytucja wojska i jakie czynniki mogłyby ich zachęcić do służby? Wspomniane kwestie zostały podjęte w badaniach społecznych CBOS jeszcze na początku kampanii promującej służbę w NSR. Wynika z nich, że zawodowa służba wojskowa, w porównaniu z pracą w zawodach cywilnych, była w niektórych aspektach oceniana jako bardziej atrakcyjnie, a w innych mniej. Aspekty, w których – zdaniem większości badanych respondentów – praca w cywilu była atrakcyjniejsza to: możliwość ułożenia swojego życia osobistego i rodzinnego, ogólna atmosfera w środowisku pracy, charakter zależności służbowej i wykonywanych czynności. Natomiast w odniesieniu do takich elementów, jak: zachowanie zdrowia i utrzymanie sprawności fizycznej, świadczenia socjalne, bezpieczeństwo zawodowe, poczucie pewności zachowania pracy, możliwość doskonalenia zawodowego, doksztalcania oraz poważanie społeczne dla wykonywanego zawodu więcej respondentów wyraziło oceny korzystniejsze dla służby w wojsku.

Co ciekawe, respondenci mieszkający w miastach powyżej 20 tysięcy mieszkańców częściej sądzili, że możliwości zrobienia kariery są większe w cywilu (36%) niż w wojsku (25%). Częściej również uważali, (43% zwolenników tej tezy wobec 30% przeciwników) że w cywilu są większe możliwości spożytkowania zdobytych doświadczeń zawodowych w innej pracy. Z kolei mieszkańcy wsi i małych miast częściej byli przekonani o tym, że zawodowa służba wojskowa daje większe możliwości rozwoju intelektualnego i kulturalnego niż praca w cywilnym zawodzie (40% wobec 27%)⁴.

Niemniej ważne jest, że w kontekście takiego wizerunku społecznego polskich sił zbrojnych zapoczątkowana została kampania promująca Narodowe Siły Rezerwowe w naszym kraju. Ponieważ znaczna część ankietowanych młodych ludzi postrzegała w owym czasie NSR jako wstęp do zawodowej służby wojskowej, zatem jej zalety, mogły być postrzegane przede wszystkim jako elementy związane z poczuciem bezpieczeństwa oraz przewidywalnej przyszłości. Wojsko kojarzyło się z możliwością wczesnego przejścia na emeryturę oraz stałym i pewnym zatrudnieniem. Dla sporej części badanych zaletami były także czynniki o charakterze materialnym: możliwość otrzymania mieszkania, dobre wynagrodzenie i wysoka emerytura. Decyzja o ewentualnym wstąpieniu w szeregi NSR i w konsekwencji podjęciu zawodowej służby wojskowej – mogła być również uwarunkowana względami pragmatycznymi, to jest: możliwością służby blisko domu, możliwością otrzymania mieszkania, zdobyciem doświadczenia. Po stronie wad najwięcej respondentów wspominało o ograniczeniu wolności osobistej i konieczności częstej zmiany miejsca

---

⁴ Opracowanie własne na podstawie: M. Weseliński, *Zainteresowanie służbą w Narodowych Siłach Rezerwowych*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2010; A. Orzyłowska, J. Dzie-dzic, M. Weseliński, *Zainteresowanie młodzieży i żołnierzy rezerwy służbą w NSR*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2010; A. Orzyłowska, M. Baran-Wojtachnio, *Narodowe Siły Rezerwowe w opinii wskazanych środowisk*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2012.

zamieszkania. Niektóre aspekty zostały zaliczone przez ankietowanych młodych ludzi zarówno do wad, jak i zalet służby zawodowej. Były to wysokość uposażenia, stabilizacja zawodowa oraz możliwość wyjazdu na misje poza granicami kraju⁵.

Kierownictwo MON biorąc pod uwagę wyżej wymienione względy i licząc się z potrzebą szkolenia rezerw, uruchomiło czteromiesięczne turnusy służby przygotowawczej dla osób nie posiadających przeszkolenia wojskowego. Począwszy od października 2010 r. odbywały się one w centrach szkolenia wszystkich rodzajów wojsk: w Centrum Szkolenia Łączności i Informatyki w Zegrzu, Centrum Szkolenia Artylerii i Uzbrojenia w Toruniu, Centrum Szkolenia Wojsk Inżynieryjnych i Chemicznych we Wrocławiu, Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych w Poznaniu, Centrum Szkolenia Sił Powietrznych w Koszalinie, Centrum Szkolenia Inżynieryjno-Lotniczego w Dęblinie, Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce, Centrum Szkolenia Logistyki w Grudziądzu oraz w Centrum Szkolenia Żandarmerii Wojskowej w Mińsku Mazowieckim.

Co ważne – o czym była mowa – głównym powodem, dla którego młodzi ludzie podejmowali się służby przygotowawczej w ośrodkach szkolenia była chęć uzyskania kwalifikacji i wiedzy potrzebnej do podjęcia zawodowej służby wojskowej. Na drugim miejscu respondenci wskazywali na specjalistyczne kursy i możliwość nabycia umiejętności pracy w zespole. Ważną rolę odgrywała chęć sprawdzenia się w nowej sytuacji oraz interesująca forma spędzenia czasu. Znaczenie miały również względy materialne, to znaczy, możliwość zarobienia lub dorobienia do tzw. budżetu domowego. Istotną rolę odegrało też poczucie uczestnictwa w czymś społecznie ważnym i wartościowym. Natomiast czynniki pozamaterialne (uznanie wśród rodziny, znajomych oraz namawianie krewnych) wskazał relatywnie mniejszy odsetek badanych. Warto podkreślić, że dość liczną grupę ankietowanych zaciekała kampania promująca NSR. Szczegółowy rozkład odpowiedzi badanych żołnierzy rezerwy na przestrzeni lat 2010–2013 przedstawiono na wykresie 1.

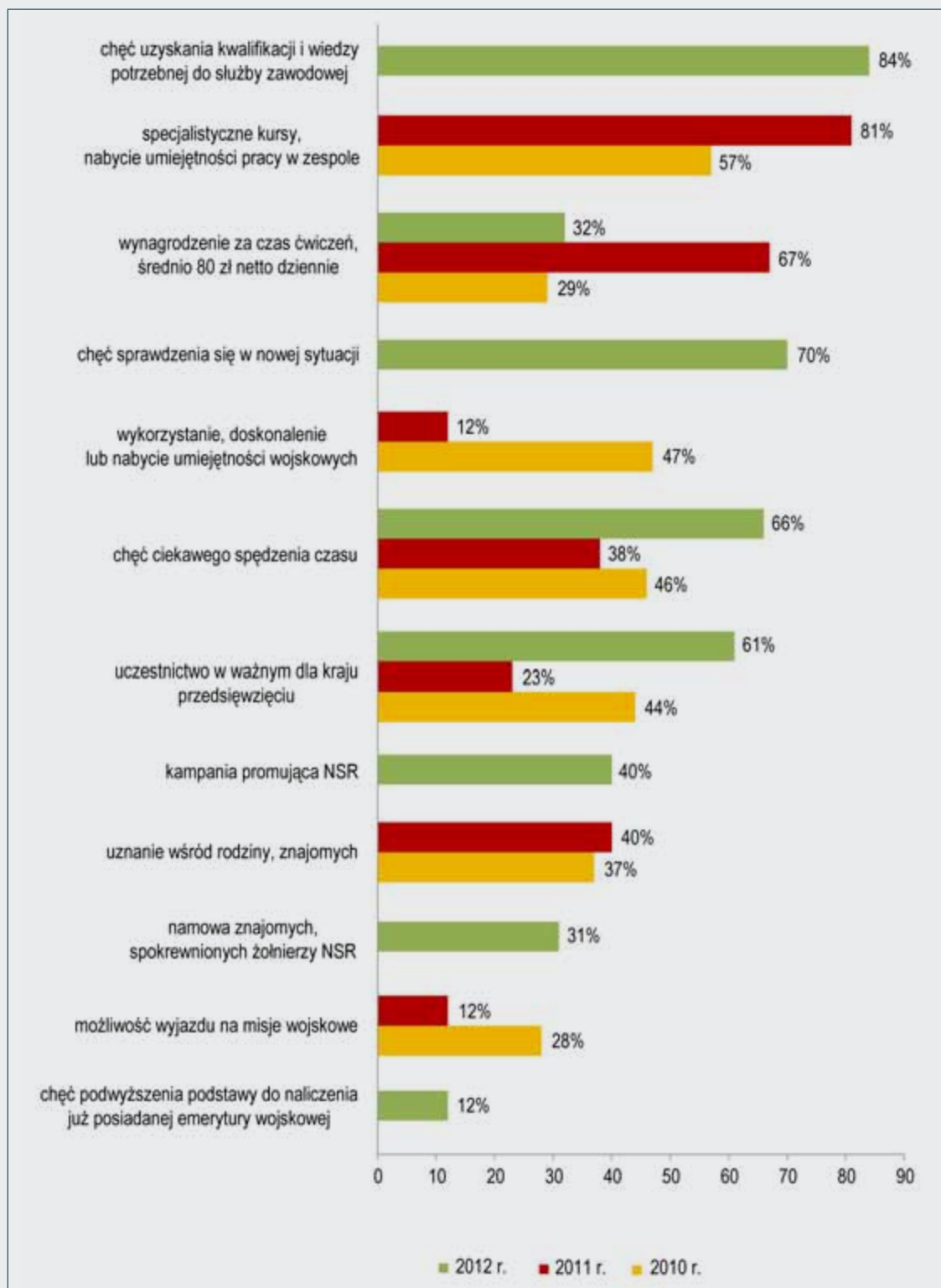
Bardzo podobnymi motywami kierowali się elewi, przystępujący do służby przygotowawczej w ośrodkach szkolenia w drugim roku funkcjonowania NSR. Z uzyskanych odpowiedzi na pytanie ankietowe dotyczące oczekiwań związanych ze służbą przygotowawczą (wykres 2, s. 54) można wnioskować, że pokrywają się one z motywami wcześniej deklarowanymi przy akcesie do tej formacji.

Śmiało można przypuszczać, że czas który elewi byli gotowi poświęcić na służbę przygotowawczą, był traktowany przez nich jako swego rodzaju „inwestycja edukacyjna”, wobec zakładanego głównego celu – wstąpienia do zawodowej służby wojskowej. Jak widać, ponad połowa respondentów (65%) jako główny powód decyzji podała późniejszą możliwość wstąpienia w szeregi armii zawodowej i związania się z wojskiem na dłuższy czas. Istotne jest że osoby, które najczęściej zaznaczały tę odpowiedź, były nieaktywne zawodowo (45%), dopiero co ukończyły edukację (56%) i pochodziły ze wsi lub niewielkich miejscowości (do 20 tys. mieszkańców). Dla kontrastu – osoby zatrudnione w instytucjach

⁵ Tamże.

państwowych i samorządowych, w tym cywilni pracownicy wojska – rzadziej uznawały te oczekiwania za ważne. Pozostałe wskazania elewów dotyczyły zdobycia nowych kwalifikacji, sprawdzenia się w trudnej sytuacji, uzyskania wiedzy związanej z wojskową techniką i uzbrojeniem.

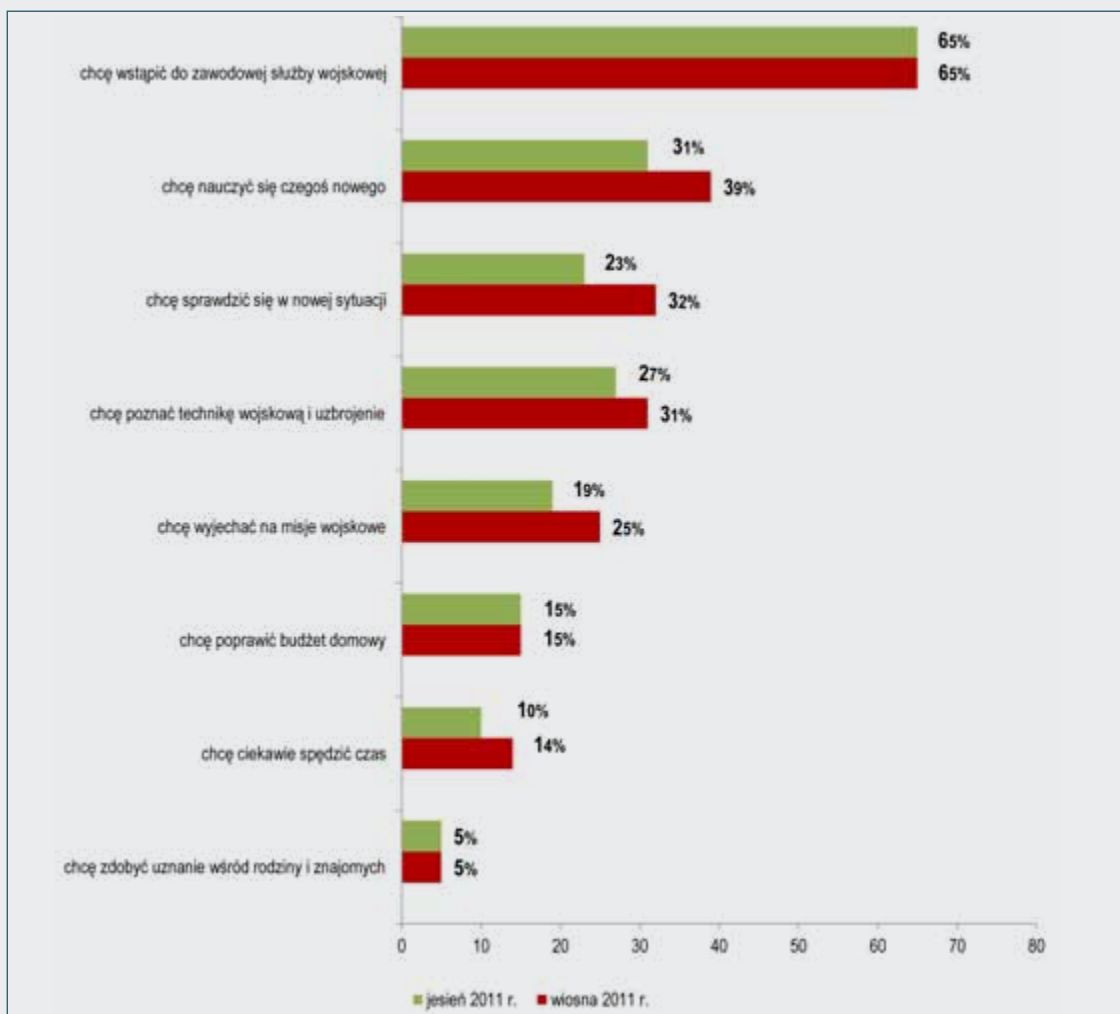
Wykres 1. Motywy skłaniające do podjęcia służby w NSR* (dane w %)

* Opracowanie własne na podstawie: M. Iwanek, *Opinie kandydatów do służby w Narodowych Siłach Rezerwowych na temat wybranych jej aspektów*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2011; A. Orzyłowska, *Opinie kandydatów do służby w Narodowych Siłach Rezerwowych na temat służby przygotowawczej*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2011 r.; M. Baran-Wojtachnio, A. Orzyłowska, *Narodowe Siły Rezerwowe w opinii wybranych środowisk*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2012.

Wykres 2. Oczekiwania elewów wobec służby przygotowawczej w 2011 r.*
(dane w %)

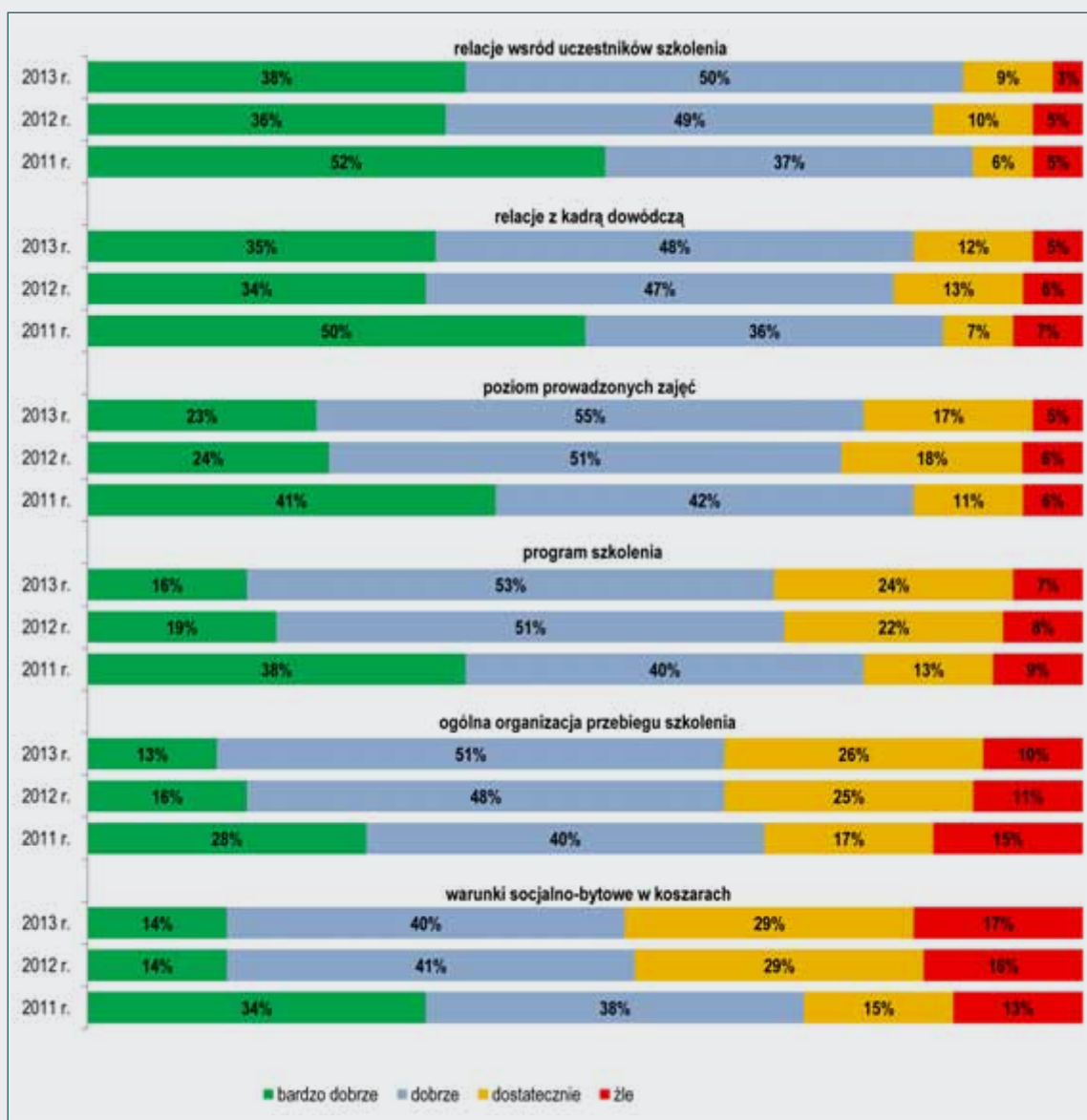

* Opracowanie własne na podstawie: A. Orzyłowska, *Opinie kandydatów do Narodowych Sił Rezerwowych na temat służby przygotowawczej*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2011; A. Orzyłowska, *Diagnoza rekrutacji do służby przygotowawczej i Narodowych Sił Rezerwowych*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2011.

Ocena poszczególnych aspektów szkolenia w służbie przygotowawczej

Aspektem najwyżej ocenianym przez elewów – w zasadzie niezmiennym od początku rozpoczęcia naboru do służby przygotowawczej – były stosunki międzyludzkie panujące w koszarach. Zdecydowana większość respondentów bardzo dobrze i dobrze oceniła relacje wśród uczestników szkolenia i relacje z kadrą dowódczą. W dalszej kolejności znalazły się poziom prowadzonych zajęć i program szkolenia. Najniższą notę ankietowani przypisali warunkom socjalno-bytowym w koszarach (zestawienie wyników przedstawia wykres 3). Bardziej szczegółowa analiza tych danych pozwalała stwierdzić, że kobiety częściej niż mężczyźni negatywnie oceniały warunki socjalno-bytowe w ośrodkach szkolenia. Natomiast mężczyźni wystawili niższe noty za merytoryczne przygotowanie programu szkolenia i poziom prowadzonych zajęć.

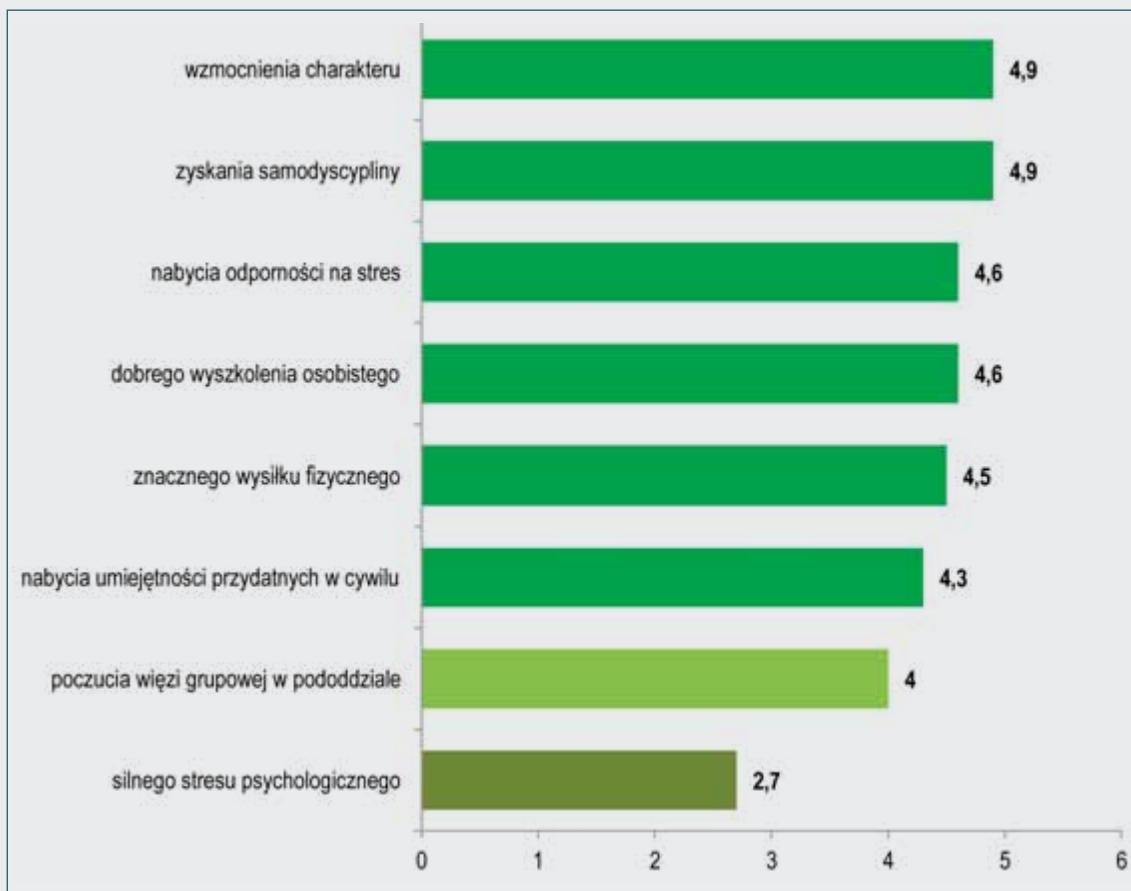
Wykres 3. Ocena poszczególnych aspektów szkolenia w latach 2011-2013 r.*
(dane w %)

* Opracowanie własne na podstawie: Ł. Kiciński, *Szkolenie wojskowe w ocenie uczestników służby przygotowawczej*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2013; G. Misiak, *Opinie na temat szkolenia żołnierzy służby przygotowawczej*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2011; A. Orzyłowska, *Służba przygotowawcza w opinii elewów*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2012.

Interesujące jest spostrzeżenie, że szkolenie przygotowawcze dawało uczestniczącym w nim elewom nie tylko możliwość rozwinięcia umiejętności stricte wojskowych ale także nawiązania nowych relacji i wzmocnienia poszczególnych cech charakteru. O tym, że podczas swojej przygody w służbie przygotowawczej przypisywali oni duże znaczenie właśnie takim aspektom, świadczyć mogą dane zamieszczone na wykresie 4. Oprócz specjalistycznego szkolenia wojskowego badani, jako efektów udziału w szkoleniu podstawowym spodziewali się również nabycia kompetencji osobowościowych i psychologicznych takich jak: wzmocnienie charakteru, samodyscyplina, odporność na stres oraz wzmocnienie poczucia więzi grupowej w pododdziale. Można również sądzić, że badani starali się uniknąć silnego stresu psychologicznego jaki stwarzała codzienna służba w centrum szkolenia.

Wykres 4. Czego się Pan(i) spodziewa po szkoleniu podstawowym? (średnie ocen ze skali od 1 do 6, gdzie 1 – „zdecydowanie nie”, a 6 – „zdecydowanie tak”)*

* M. Wachowicz, M. Weseliński, M. Sińczuch, *Motywacje i postawy elewów wobec służby wojskowej*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2011.

Szkolenie przygotowawcze w koszarach wносиło też inne pozytywne aspekty. Badania ankietowe przeprowadzone na kandydatkach do NSR pozwalają stwierdzić, że byli oni zaangażowani w działania swojego zespołu. Prawie wszyscy ankietowani deklarowali gotowość pomocy koledze lub koleżance w realizacji trudnego zadania. Wysoka średnia ocen własnej aktywności oraz przestrzegania norm i przepisów wojskowych również wskazują na duże zaangażowanie w służbę. Co ważne, większość żołnierzy twierdziła, że przestrzegała przepisów wojskowych, nawet gdy brak było presji i kontroli zewnętrznej przełożonych. Dane przedstawia wykres 5.

Na pewno w nie mniejszym stopniu miarą zaangażowania żołnierzy NSR w wykonywanie zadań służbowych była ich gotowość do odbycia ćwiczeń rotacyjnych⁶. Chęć udziału w kolejnych przedsięwzięciach wojskowych zadeklarowała większość z nich. Co ważne – w 2013 r. 67% badanych żołnierzy ochotniczo wzięłoby udział w kolejnych ćwiczeniach rotacyjnych, natomiast

⁶ W wojskowych ćwiczeniach rotacyjnych NSR biorą udział żołnierze rezerwy, którzy posiadają przydziały kryzysowe. Ćwiczenia odbywają się co roku i trwają około miesiąca. Dowódca jednostki wojskowej, w formie zbiorowego wykazu, ustala dni, w których w danym roku kalendarzowym realizowane są ćwiczenia.

w 2014 r. dobrowolnie na ćwiczenia zgłosiłoby się 70% ankietowanych⁷. Nieco częściej zgłosiliby się na nie żołnierze NSR młodszy stażem. Interesującym okazuje się też fakt, że ankietowani, którzy odbyli służbę zasadniczą przed 2009 r., częściej wyrażali gotowość do ponownego udziału w ćwiczeniach. Natomiast ci, którzy odbyli tylko służbę przygotowawczą, zdecydowanie rzadziej chcieliby w nich uczestniczyć.

Wykres 5. W jakim stopniu zgadza się Pan(i) z poniższymi stwierdzeniami? (średnie ocen ze skali od 1 do 6, gdzie 1 – „zdecydowanie nie”, a 6 – „zdecydowanie tak”)*

* M. Wachowicz, M. Weseliński, M. Sińczuch, *Motywacje i postawy elewów wobec służby wojskowej*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2011.

Podsumowanie

Przedstawione wyniki badań statystycznych oraz prawie pięcioletnie istnienie tej formacji skłaniają do kilku refleksji. Przede wszystkim na podstawie analizy wybranych wymiarów funkcjonowania NSR wyłania się obraz formacji, której funkcjonowanie wiąże się z pozytywnymi i negatywnymi konsekwencjami. Pierwszy pozytywny aspekt wynika z faktu, że Narodowe Siły Rezerwy są szansą dla każdej osoby, która odbyła zasadniczą lub nadterminową służbę wojskową lub jest zainteresowana odbyciem służby przygotowawczej. Wynika to z faktu, że formacja ta opiera się na zasadzie dobrowolności. Tworzą ją żołnierze rezerwy, którzy ochotniczo zawarli kontrakt z armią na wykonanie obowiązków w ramach NSR i pozostają w dyspozycji do wykorzystania w przypadku zagrożeń nie tylko militarnych. Warto też zauważyć, że różnica między służbą przygotowawczą a zasadniczą służbą

⁷ Ł. Kiciński, *Doświadczenia związane z funkcjonowaniem Narodowych Sił Rezerwowych*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2015.

wojskową wynikała z założenia, że powszechnym obowiązkiem służby wojskowej objęci byli tylko mężczyźni. Natomiast służbę przygotowawczą mogą dzisiaj pełnić także kobiety. W chwili obecnej dla wielu młodych ludzi droga do zawodowej służby wojskowej w korpusie szeregowych zawodowych i w Narodowych Siłach Rezerwowych prowadzić może wyłącznie poprzez odbycie służby przygotowawczej. W związku z tym można spodziewać się dalszego zainteresowania jej pełnieniem przez młodych ludzi. Niestety, otwarcie systemu szkolenia rezerw osobowych na ochotników, którzy nigdy wcześniej nie odbywali służby wojskowej, może też nieść ze sobą negatywne konsekwencje. Pamiętać trzeba o tym, że przyjmowanie większej liczby ochotników prawie zawsze wiąże się z obniżaniem kryteriów przydatności psychofizycznej kandydatów na żołnierzy.

Drugim pozytywnym aspektem tej formy służby są odpowiedzi elewów na pytanie o jej rekomendację wśród znajomych. Jak dowodzą wyniki badań, niespełna trzy czwarte (74%) ankietowanych, biorąc pod uwagę obecną wiedzę i doświadczenie, poleciłaby służbę w Narodowych Siłach Rezerwowych swoim kolegom i koleżankom. Z kolei co piąty żołnierz NSR (20%) nie polecałby jej⁸. Dane te wskazują na wysoki poziom osobistej satysfakcji elewów z pełnienia takiej służby. Zwrócić należy uwagę, że osoby wyżej oceniające poszczególne elementy szkolenia, częściej rekomendowałyby służbę w NSR znajomym. Przeciwnie rzecz miała się w stosunku do osób wskazujących na pewne braki i niedogodności szkolenia. Odradzałyby one obecną służbę. Częściej do pozytywnej rekomendacji skłonne były osoby w wieku do 25 lat włącznie. Starsi respondenci rzadziej udzielali rekomendacji.

Wreszcie trzecim aprobatywnym aspektem takiej formy służby są pozytywne oceny poszczególnych elementów szkolenia wystawiane przez elewów. Niezmiennie od prawie pięciu lat respondenci wysoko oceniają relacje pomiędzy uczestnikami szkolenia i kadrą zawodową. Sami też przyznają, że służba przygotowawcza wyrobiła w nich umiejętności wojskowe związane z polem walki (74%) oraz w zakresie regulaminów i procedur wojskowych (76%). Pogłębiła także ich wiedzę teoretyczną i praktyczną dotyczącą wykonywania zadań w sytuacjach kryzysowych (68%)⁹. W nie mniejszym stopniu pozwoliła zaangażować się w działania swojego zespołu oraz nieść pomoc koledze lub koleżance w realizacji trudnego zadania. Część elewów wiązała z nią nadzieje odnośnie wzmocnienia charakteru i uzyskania większej odporności na stres.

Do negatywnych aspektów funkcjonowania Narodowych Sił Rezerwowych można zaliczyć jej niewielką zdolność bojową jako formacji militarnej. Nie wiadomo w jakim stopniu w ciągu tych lat Narodowe Siły Rezerwowe stały się naprawdę wartościowym uzupełnieniem systemu obronnego państwa. Można mieć co do tego obawy, gdyż 22% elewów podkreśla w badaniach, że nie jest dostatecznie dobrze przygotowanych do zawodowej służby

---

⁸ Ł. Kiciński, *Doświadczenia związane z funkcjonowaniem Narodowych Sił Rezerwowych*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2015.

⁹ Tamże.

wojskowej, a co dziesiąty (9%) do służby w NSR¹⁰. Jeszcze mniejszym zaufaniem cieszy się ta formacja w opinii żołnierzy zawodowych, gdzie trzy czwarte żołnierzy nie uważa jej za przydatną w jednostkach wojskowych, a 63% w czasie obrony państwa. Dlatego też, tak naprawdę nie można dokonać rzetelnej oceny, w jakim stopniu – ta stosunkowo nowa, wprowadzona w związku z profesjonalizacją sił zbrojnych forma szkoleniowa rezerw osobowych – okazała się użyteczna w działaniach kryzysowych jako pomoc dla wojska i stricte wojskowych działań na współczesnym polu bitwy.

Podsumowując, warto podkreślić, że formuła NSR jest ciągle modyfikowana przez kierownictwo MON i dostosowywana tak do bieżących potrzeb systemu obronnego, jak i oczekiwań kandydatów do tej służby. Obecnie ponad połowa respondentów (57%) jest przekonana, że należy dążyć do utworzenia samodzielnych jednostek na wzór Gwardii Narodowej, występującej w strukturach sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych¹¹. Natomiast co czwarty ankietowany (25%) uważa, że powinno się doskonalić obowiązujący model NSR, a tylko 12%, że nie należy nic zmieniać¹².

Bardzo ważny okazuje się główny motyw wstępowania do Narodowych Sił Rezerwowych, podawany przez większość ochotników, a mianowicie możliwość zostania żołnierzem zawodowym. Istotny jest w tym wypadku fakt, że powody wstępowania do NSR nie zmieniły się od początku istnienia tej formacji. Niezmiennie, najczęściej wskazywanym czynnikiem zachęcającym do służby w NSR, jest perspektywa przejścia na zawodowstwo. Dopiero w dalszej kolejności pojawiają się: chęć sprawdzenia się, przeżycia czegoś interesującego oraz chęć kontaktu z wojskiem i sprzętem wojskowym. Na pewno istotny wpływ na stosunek do NSR i służby przygotowawczej ma prowadzona polityka informacyjna. Ankietowani elewi zwracali uwagę w badaniach na zmieniające się decyzje i ogólny chaos w przekazie interesującej ich wiedzy. W tym kontekście warto zauważyć, że informacje jakie posiadają oni przed odbyciem służby przygotowawczej oraz to, na ile potwierdzają się one w trakcie szkolenia, implikują podjęcie decyzji o podpisaniu kontraktu do dalszej służby w NSR. Aspekt ten wydaje się być ważny w kontekście pozyskania najbardziej wartościowych kandydatów do tej formacji. Dlatego też zasadnym wydaje się zwrócenie szczególnej uwagi na to, aby przekazywane informacje pokrywały się w możliwie największym stopniu z rzeczywistością, zwłaszcza w obszarze drogi jaką żołnierz NSR powinien pokonać, aby zostać żołnierzem zawodowym i związać się z wojskiem na dłużej.

---

¹⁰ Ł. Kiciński, *Szkolenie wojskowe w ocenie uczestników służby przygotowawczej*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2013.

¹¹ Gwardia Narodowa jest organizacją wojskową o charakterze terytorialnym, a jej placówki rozlokowane są na terenie całego kraju. Funkcjonowanie Gwardii określiła Ustawa o Milicji z 1903 r., tzw. Militia Act (znana również jako Dick Act), w wyniku której dotychczas istniejące milicje stanowe zostały zebrane w jeden, istniejący obecnie system. Ponieważ zadaniem tej formacji jest służba zarówno państwu, jak i lokalnej społeczności, Gwardia posiada podwójny, stanowo-federalny charakter, a jej główną misją jest reagowanie na zagrożenia zarówno wewnętrzne, jak wymagające obecności sił zbrojnych poza granicami kraju.

¹² Ł. Kiciński, *Doświadczenia związane z funkcjonowaniem Narodowych Sił Rezerwowych*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2015.

Wydawnictwa zwarte

Rawski A., *Cztery pory roku w służbie przygotowawczej i Narodowych Siłach Rezerwowych*, WCEO, Warszawa 2014.

Sprawozdania z badań i raporty

Predel G., Kiciński Ł., *Wybrane aspekty służby wojskowej w kontekście zmian strukturalnych SZ RP*, raport z badań WBBS,WCEO, Warszawa 2014.

Weselińskiego M., *Zainteresowanie służbą w Narodowych Siłach Rezerwowych*, raport z badań WBBS,WCEO, Warszawa 2010.

Orzyłowska A., Dziedzic J., Weseliński M., *Zainteresowanie młodzieży i żołnierzy rezerwy służbą w NSR*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2010.

Orzyłowska A., Baran-Wojtachnio M., *Narodowe Siły Rezerwowe w opinii wskazanych środowisk*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2012.

Iwanek M., *Opinie kandydatów do służby w Narodowych Siłach Rezerwowych na temat wybranych jej aspektów*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2011.

Orzyłowska A., *Opinie kandydatów do służby w Narodowych Siłach Rezerwowych na temat służby przygotowawczej*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2011.

Kiciński Ł., *Szkolenie wojskowe w ocenie uczestników służby przygotowawczej*, raport z badań WBBS WCEO, Warszawa 2013.

Kiciński Ł., *Doświadczenia związane z funkcjonowaniem Narodowych Sił Rezerwowych*, WCEO, Warszawa 2015.

Wachowicz M., Weseliński M., Sińczuch M., *Motywacje i postawy elewów wobec służby wojskowej*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2011.

Misiak G., *Opinie na temat szkolenia żołnierzy służby przygotowawczej*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2011.

Orzyłowska A., *Diagnoza rekrutacji do służby przygotowawczej i Narodowych Sił Rezerwowych*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2011.

Orzyłowska A., *Służba przygotowawcza w opinii elewów*, raport z badań WBBS, WCEO, Warszawa 2012.

Źródła internetowe

Źródło: <<http://www.obronanarodowa.pl/artykuly>> [dostęp: 15 września 2015].